

Handläggare
Eva Stenstam
Telefon: 08-508 31989**Till**
Kulturnämnden
2017-11-14

Skolprogram för Stockholms stads förskolor och skolor. Svar på remiss från kommunstyrelsen

Förslag till beslut

Kulturförvaltningen föreslår att kulturnämnden beslutar

- att som svar på remissen överlämna kulturförvaltningens tjänsteutlåtande till kommunstyrelsen,
- att förklara beslutet omedelbart justerat

Robert Olsson
KulturdirektörPatrik Liljegren
Chef kulturstrategiska staben

Sammanfattning

Skolprogrammet är en del av stadens strategi för att förverkliga Vision 2040 - Ett Stockholm för alla. Skolprogrammet beskriver värdegrund, utvecklingsområden och viktiga strategier för stadens skolväsende som omfattar förskola, förskoleklass, grundskola, grundsärskola, gymnasieskola och gymnasiesärskola. Det ersätter tidigare skolprogram för Stockholms stad, "Skola i världsklass", från 2013.

Eftersom förskola och skola är centrala arenor för målet att alla barn och unga har möjlighet att möta kultur av hög konstnärlig kvalité samt utveckla sin egen kreativitet är stadens skolprogram ett centralt dokument även för kulturförvaltningen.

Programmering och datalogiskt tänkande ska enligt skolprogrammet följa som en röd tråd genom förskola, grundskola och gymnasieskola. Kulturförvaltningen ser att detta är en riktig ambition för Stockholms förskolor och skolor. Förvaltningen vill dock poängtera att även kultur och kreativitet ska vara en röd tråd som följer eleven och dess pedagoger genom hela skoltiden. Kreativitet och estetik är viktiga förutsättningar för att lyckas med digitalt skapande.

Kulturförvaltningen ser mycket positivt på tillägget under punkt 3; ”Kulturupplevelser och eget skapande är en viktig del av skolans och förskolans verksamhet” men saknar en tydlig skrivning om samverkan mellan skola och kulturliv där även stadens gemensamma program Kultur i ögonhöjd lyfts fram. Kulturförvaltningen ser att skolprogrammet bör lyfta fram kulturskolan, Kulan, Stockholmskällan samt folkbiblioteken som viktiga samarbetspartners för skolans måluppfyllelse och uppdrag.

Underlag för beslut

”Skolprogram för Stockholms stads förskolor och skolor”. Dnr: 141-1435/2017. Remisstiden sträcker sig till den 24 november 2017. Remissen är daterad den 27 september 2017.

UTLÅTANDE

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom kulturstrategiska staben i samråd med kulturskolan och Stockholms stadsbibliotek.

Remissen

Kommunfullmäktige har i budget 2017 gett utbildningsnämnden och stadsdelsnämnderna ett uppdrag att ta fram ett nytt övergripande skolprogram för stadens förskolor och skolor.

Bakgrund och syfte

Syfte med skolprogrammet

Skolprogrammet är en del av stadens strategi för att förverkliga Vision 2040 - Ett Stockholm för alla. Skolprogrammet beskriver värdegrund, utvecklingsområden och viktiga strategier för stadens skolväsende som omfattar förskola, förskoleklass, grundskola, grundsärskola, gymnasieskola och gymnasiesärskola. Skolprogrammet ska vägleda de kommunala förskolorna och skolornas arbete.

Skolprogrammet lyfter fram de prioriteringar som är extra viktiga ur ett stockholmsperspektiv. Syftet är att skapa en högre måluppfyllelse för barn och elever i stadens förskolor och skolor. Det ersätter tidigare Skolprogram för Stockholms stad, "Skola i världsklass", från 2013.

Målgrupp och process för framtagandet

Primär målgrupp för skolprogrammet är all personal i stadens förskolor, grundskolor och gymnasieskolor. Sekundär målgrupp är elever, vårdnadshavare och övriga medborgare som vill veta vad Stockholms stads förskolor och skolor står för.

Ärendet har beretts inom utbildningsförvaltningen i samverkan med stadsdelsförvaltningarna. Insamling av underlag har skett i flera forum, till exempel vid skolutvecklingskonferenser där cirka 1000 medarbetare, chefer och elever bidrog med kunskap, synpunkter och idéer. Skolprogrammet har också bearbetats av referensgrupper, kommunikationsavdelning, utbildningsförvaltningens ledningsgrupp och projektets styrgrupp som består av utbildningsdirektör och två stadsdelsdirektörer.

Skolprogrammet lyfter följande fyra övergripande områden:

1. Likvärdighet och hållbar skolutveckling i ett växande Stockholm

Programmet beskriver vikten av ett aktivt och långsiktigt arbete för att motverka skillnader och öka likvärdigheten så att alla elever ska få bästa möjliga förutsättningar för lärande och utveckling. Bakgrundsfaktorer ska kompenseras och resurser fördelas mellan enheter med olika förutsättningar, men också på individnivå för att möta varje elevs behov med rätt kompetens.

2. Kunskaper och lärande i ett Stockholm som håller samman

Att stimulera barns och ungdomars nyfikenhet, framtidstro och lust att lära ska gå som en röd tråd från förskolan till gymnasiet. Programmet beskriver hur barn och elever ska involveras i de områden och mål de arbetar mot. Här beskrivs även hur pedagogiska miljöer både ute och inne skapar förutsättningar för lärande med alla sinnen genom exempelvis estetiska läroprocesser, daglig fysisk aktivitet, hälsosam mat och utmaningar i lärandet.

Fritidshem och fritidsklubb ska erbjudas med god kvalitet och ge de yngre skoleleverna en sammanhållen skoldag.

Skolprogrammet anger vikten av att alla barn ska gå i förskola och förskoleklass, att alla grundskoleelever ska uppnå behörighet till gymnasieskolan och att alla ungdomar ska ta gymnasieexamen innan de har fyllt tjugo år.

Förskolor och skolor ska använda digitalisering och ny teknik. Programmering och datalogiskt tänkande ska enligt programmet följa som en röd tråd genom förskolan, grundskolan med

fritidshem och fritidsklubb samt i gymnasieskolan. Här lyfts även kulturupplevelser och eget skapande fram som en viktig del av skolans och förskolans verksamhet.

3. Värderingar och trygghet som grund för utveckling

Förskolor och skolor beskrivs som viktiga demokratiska mötesplatser där olika erfarenheter blir en tillgång och där kulturell och språklig kompetens tas tillvara. Varje skola och förskola ska ha tydliga, gemensamt framtagna planer, regler och riktlinjer för att skapa arbetsro, respekt och delaktighet. Programmet beskriver att ett tydligt genusperspektiv ska motverka stereotyperna könsroller samt att stadens förskolor och skolor ska vara mötesplatser för barn, ungdomar och vuxna med olika social, kulturell och religiös bakgrund.

4. Samarbete för lärande, utveckling och framtidstro

I detta avsnitt lyfts samarbete, både internt och externt, som nödvändigt för att lyckas med programmets uppdrag. Ett gott samarbete med vårdnadshavarna beskrivs som grundläggande för att ge barn den bästa tänkbara utbildningen. Slutligen beskrivs Stockholms starka position som nav för innovation, kultur och utbildning och hur detta är till stor fördel för förskolor och skolor.

Kulturförvaltningens arbete i förskola och skola

Förskolan och skolan är centrala arenor för att uppnå Stockholms stads mål att alla barn och unga har likvärdig tillgång till professionella kulturupplevelser samt möjlighet att utveckla sin egen kreativitet och skapa själva. Kultur i ögonhöjd är sedan 2009 stadens gemensamma program för barns rätt till kultur och lyfter bland annat fram målet att kultur och eget skapande är en integrerad del i lärandet. Genom kulturförvaltningens verksamhet finns tillgång till det fria kulturlivet, folkbibliotek över hela staden, kulturskola med pedagoger med ett brett utbud, museer och konsthall.

Kulturskolan i samverkan med förskola och skola

Kulturskolan är stadens viktigaste verksamhet för barn och ungas möjlighet att själva skapa kultur. I detta arbete är stadens skolor och fritidsgårdar viktiga och verksamheten bedrivs i 73 av stadens 267 grundskolor. El Sistema Stockholm är en orkesterskola inom kulturskolan som idag möter 1600 barn genom undervisning som schemaläggs under skoldagen. En förutsättning för verksamheten är att vara en integrerad del i skolan och dela pedagogiska mål och uppdrag. Likaså är

tillgången till skolans lokaler i vissa områden avgörande för att kulturskolan ska kunna erbjuda verksamhet.

Bibliotek i samverkan med förskola och skola

I folkbibliotekens roll ingår att samverka med förskolor och skolor i Stockholms stad. Folkbiblioteken är förskolans primära bibliotek och utgör också ett komplement till skolornas egna bibliotek. I dialog med läsombud, pedagoger och skolbibliotekspersonal utformar folkbiblioteken sin verksamhet för, med och av barn. Utöver de fysiska biblioteken och deras tillhörande programverksamhet innefattar verksamheten även Bibblix som erbjuder digital läsning.

Kulan

För att stärka samverkan mellan förskola, skola och kulturliv samarbetar utbildningsförvaltningen, kulturförvaltningen och stadsdelsförvaltningarna i ”Kulan – mötesplats för kultur och skola”. Genom en digital utbudskatalog erbjuds pedagoger och lärare att till ett subventionerat pris boka professionella kulturupplevelser till sin förskola eller skola. Kulan fungerar som brygga mellan klassrummet och Stockholms stora utbud av kulturaktiviteter. Under 2016 användes denna möjlighet vid 103.000 tillfällen.

Stockholmskällan

I Stockholmskällan finns bilder, texter, sånger, filmer och kartor som alla är pusselbitar i Stockholms historia. Stockholmskällans uppdrag är att göra Stockholms kulturarv tillgängligt för stadens skolor. Detta görs inte minst genom lektionsförslag som utgår från skolans styrdokument, innehåll och värdegrund. Stockholmskällan är ett samarbete mellan Stadsarkivet, Stadsmuseet, Medeltidsmuseet, Stadsbiblioteket och Utbildningsförvaltningen.

Jämställdhetsanalys

Skolprogram för Stockholms stads förskolor och skolor skriver att ett tydligt genusperspektiv motverkar stereotypa könsmonster samt att skolan och förskolan ska undvika att definiera barn efter kön. Dock finns ingen specifik skrivning om att pojkar och flickor ska ges lika goda utvecklingsmöjligheter. Kulturförvaltningens erfarenheter visar att denna form av skrivningar är viktiga i jämställdhetsarbetet. Vidare saknar förvaltningen en skrivning kring hur detta genusarbete ska genomföras och hur en jämställd skola ska uppnås.

Därutöver bör formuleringar med begreppen ”familj” och ”föräldrar” ses över för att inte exkludera till exempel familjehemsplacerade eller ensamkommande barn och unga.

Förvaltningens synpunkter

Kulturförvaltningen ser mycket positivt på tillägget under punkt 3, Kunskaper och lärande i ett Stockholm som håller samman; ”Kulturupplevelser och eget skapande är en viktig del av skolans och förskolans verksamhet”.

Jämförelse med föregående skolprogram

Föregående skolprogram, ”En skola i världsklass”, innehöll tydliga skrivningar om kreativitet och skapande där vikten av kultur i skolan lyftes. Både för dess förmåga att utveckla elevernas kreativitet samt som viktig komponent till att kunskapsmålen nås. Stadens barnkulturplan, ”Kultur i ögonhöjd”, lyftes fram som en viktig del i arbetet där målsättningen var att kulturella och konstnärliga uttryck långsiktigt integrerades i skolans arbete.

Programmet beskrev hur en strukturerad samverkan mellan skolan och kulturen gav en unik möjlighet för Stockholm att säkra barns och ungdomars rätt till kulturell delaktighet och eget skapande.

Kulturförvaltningen ser att det är lika angeläget för framtiden att skolan och kulturlivet möts och saknar därför i den kommande skolplanen att dessa samarbeten och möten särskilt uppmärksammas. Kreativitet och innovation är en naturlig del i många av dagens och framtidens yrken och bör därför vara en bärande och integrerad del i skolans och förskolans arbete och därmed ges en ökad plats i programmet.

Föregående plan innehöll en viktig beskrivning av läsningens betydelse för barn och unga, samt beskrivningen av skolbiblioteket som ett kreativt nav för skolans undervisning och som inspirationskälla för barns och ungas läsning. Inte minst utifrån den forskning som visar att läsning inte bara påverkar barns språkliga förmågor utan även skolmognad och skolresultat vilket i sin tur är en viktig skyddsfaktor under uppväxten. Kulturförvaltningen saknar detta perspektiv i förslaget på nytt skolprogram.

Kultur i ögonhöjd bör lyftas fram

Kultur i ögonhöjd antogs i Kommunfullmäktige 2009 och i programmets mål 2 står det att ”Kultur, estetik och eget skapande är en integrerad del i lärandet”. Barn och unga ska få uppleva respektive skapa konst och kultur i möte med professionella kulturutövare som en integrerad och kontinuerlig del i vardagen.

Kulturförvaltningen föreslår att Kultur i ögonhöjd redovisas som ett av styrdokumenterna för de pedagogiska verksamheterna. På så sätt kan en större tydlighet uppnås vad gäller skolans skyldighet att uppfylla målen i Kultur i ögonhöjd.

Även Barnkonventionen uppmärksammar barnets rätt att till fullo delta i det kulturella och konstnärliga livet och att lika möjligheter för kulturell och konstnärlig verksamhet skall tillhandahållas. För detta har utbildningsförvaltningen och kulturförvaltningen ett gemensamt ansvar.

Synliggör samverkan med kulturförvaltningen

Endast i samverkan kan kulturell delaktighet och eget skapande för alla barn och ungdomar i staden förverkligas.

Relationen mellan skolbiblioteken och folkbiblioteken finns tydligt med i Utbildningsförvaltningens Skolbiblioteksplan för Stockholms skolor och förskolor 2017–2020 vilket även med fördel kan synliggöras i skolprogrammet.

Skolprogrammet lyfter fram hur samverkan med civilsamhället och andra delar av staden är central för att uppnå Agenda 2030, FNs globala mål för en hållbar utveckling. Kulturförvaltningen vill poängtera hur dessa samarbeten är centrala för att även uppnå stadens program Kultur i ögonhöjd samt artikel 31 i Barnkonventionen.

Digitalisering är centralt

Skolprogrammet betonar hur programmering och datalogiskt tänkande ska följa som en röd tråd genom förskola, grundskola och gymnasieskola. Kulturförvaltningen ser att detta är en riktig ambition för Stockholms förskolor och skolor. Förvaltningen vill dock poängtera att även kultur och kreativitet ska vara en röd tråd som följer eleven och dess pedagoger genom hela skoltiden. Kreativitet och estetik är viktiga förutsättningar för att lyckas med digitalt skapande.

Bilaga

Remiss av ”Skolprogram för Stockholms stads förskolor och skolor”. Dnr: 141-1435/2017.